

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo vsak petek; ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 3 K.

Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko pa 4.50 K.

Dopise sprejema uredništvo, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Gospodarstvo.

Našim prasičerejcem!

Ako se je prasičjareja v teku zadnjih let izboljšala, pripisati je to tudi vpeljavanju angleških prasičev. Ta vpliv se danes močno pozna. Le pogledimo na naše sejmove, pa se hitro prepričamo, da je res tako. Danes vidiš po naših sejmovih same bele prasiče. Pa ne samo to. Životne oblike so se jim tudi razširile in zboljšale. Ako bi se našim prasičem ne bilo nič drugega vcepilo z angleškimi mrjasci kakor to, da so postali ugodnejših životnih oblik in bele barve, že s tem bi nam bilo to plemo mnogo koristilo. Ali z živalimi, ki imajo angleško kri, so se izboljšale tudi druge lastnosti. Znano je, da so te živali bolj ješče, da so hitre rasti in izvrstne za pitanje. Seveda so tukaj izjeme, ali v obče se lahko trdi po dosedanjih izkušnjah, da je naše domače plemo tudi na to stran pridobilo in da so današnji cepljenci veliko boljši kakor nekdanji domači prasiči. Zato je pa prav, da domače prasiče po potrebi še nadalje zboljšujemo in požlahtnujemo s prasiči, ki so angleške krvi.

Kjer imamo plemene svinje, ki so stisnjenega života, krivega života, ozkih prsi, visokih nog, dolgega riva — in takih je pri nas še vse polno — tam naj se vodijo k mrjascu, ki je angleške (jorkširske) krvi, naj si bo, da je čiste krvi ali pa cepljenec t. j. polukrvni jorkširec. Kajti gledati nam je, da se neugodne telesne oblike, kakor so zgoraj našete, izpodrinejo z boljšimi oblikami. Život naj se zdaljša, razširi in poglobi! Na to nam je delati! Na ušesa je pa sploh manj gledati kakor se to danes godi. Opozorjamo na to naše gospodarje, ker gledajo preveč na ušesa, premalo pa na druge lastnosti prasiča. Da so kratka ušesa slabo znamenje za vrednost prasiča, to so predsodki, katerih se je treba tudi pri nas znebiti. Glejmo raje, da je žival dobro stvarjena in poraščena z gostimi in kratkimi sčetinami, kakor pa na to, da ima kratka ušesa.

—r—

Pridelovanje vrbja za košarstvo.

Čestokrat praša sam sebe marsikateri gospodar: i česa naj bi se neki polotil, da bi mi gospodarstvo več neslo? No, marsikje se priporoča v ta namen pridelovati vrbje za košarstvo ali pletarstvo. To bi bilo na mestu povsod tam, kjer se nahaja košarstvo kakor domača ali samostalna obrt. Taki kraji bi bili n. pr. na ljubljanskem močvirju, v bližini Račje vasi, Krške vasi, Cerkelj na Dolenjskem, v Globelih pri Ribnici. In še marsikje drugod bi se dobro izplačalo umno pridelovanje vrbja. Košarstvo ali pletenje raznih košov in jerbasov je namreč dandanes

važna obrt. Tim važnejša je, ker se še celo hišno, posebno pa vrtno opravo, to je stole, naslonjače, mize iz vrbja napravljajo. Kako važna obrt je dandanes košarstvo, spričuje nam dejstvo, da se ustanavljajo za košarstvo posebne šole in tečaji. In ravno na Kranjskem imamo že vpeljane take šole, namreč eno v Ljubljani, drugo v Kočevji, tretjo v Radovljici na Gorenjskem.

Tečaji za košarstvo prirejajo se pa vsako leto zdaj v enem, zdaj v drugem kraju. Ker se pa rabi za to obrt dosti vrbja, je naravno, da ne zadostuje več naše divje vrbje, ampak da ga je treba uvažati iz Laškega, Češkega, Ogerskega itd. Še daljša posledica pomanjkanja vrbja, je pa pri današnji potrebi raznih košarskih izdelkov tudi ta, da se izdelki košarstva od dne do dne dražijo, in da se draži tudi potrebno vrbje. Še pred prilično malo leti, recimo pred desetimi leti, dobilo se je lahko navadni jerbas, ki drži poldrugi mernik in je pleten na plemena, za 96 do 120 vinarjev. Takrat stal je kilogram obelene suhega vrbja 12 do 16 vinarjev. Dandanes stane tak jerbas v Novem mestu 3 krone do 3 krone 20 vinarjev. Ako se košarjem očita previsoka cena, nam odgovori: ali kilogram vrbja moram danes po 32 do 36 vinarjev plačevati, ne pa po 12 ali 16, kakor sem ga nekdanj plačeval. Kilogram pšenice stane dandanes le 23 do 24 vinarjev, in vendar kak razloček med pridelovanjem kilograma vrbja in pa kilograma pšenice? — In koliko več potrebujemo prostora za pridelovanje kilograma pšenice kakor pa za pridelovanje kilograma košarskega vrbja? Reči se sme, da se na prostoru, na katerem pridelajo kilogram pšenice, lahko pridelajo 5 do 8 kilogramov košarskega vrbja. In kak razloček je med pridelovanjem pšenice in vrbja? Za pšenico je treba dobre gnojne njive, na nji se mora orati, sejati, žeti, pridelek omlatiti, vejati. Za pridelovanje vrbja ni treba nikake njive, za to zadostuje prostor, kateri za njivo niti primeren ni, še celo močviren svet se da z veliko koristjo izkoristiti za pridelovanje košarskega vrbja. Za pridelovanje vrbja ni treba gnojiti, ni treba sploh nikakega njivskega dela; kajti, kadar je vrbišče zasajeno in dobro raste, ni treba drugega, kakor da ga v letu enkrat okoplamo, potem vrbje porežemo, olupimo, posušimo, stehtamo, ter zanj pogojeno skupilo v žep utaknemo. Da mogoče je celo to, da ni treba v vrbišči drugega dela, kakor, da ga enkrat v letu okoplamo ter pred poškodovanjem po živini ogradimo. Košarji ga namreč prav radi tudi na čez kupijo in ga potem sami porežejo, obelijo ter posušijo.

Da bi se pri nas v obče, t. j. povsod košarsko vrbje pridelovalo, to ni namen teh vrstic. Namen jim je le ta, da z njimi naše gospodarje, kateri se v bližini košarjev nahajajo, opozorimo na jako dobičkanosno umetno pridelovanje košarskega vrbja ter da izrazimo željo, da bi se tega polotili. To naj bi storili osobito na močvirnih

ali preplavljenju izpostavljenih zemljiščih, katera jim itak malo ali pa nič ne nesejo. Kako je napravljati vrbišča, kakoršna imamo tu v mislih, zvé lahko vsak, ako pošlje uredništvu tega lista 20 vinarjev.

—1—

Politični pregled.

Vojska ali mir? Up in strah navdajata politike te dni. Še je mogoča pot do mirne rešitve avstro-srbskega spora, a težka in silno težavna. Ali bo vojska? To je tisto vprašanje, ki stoji sedaj v ospredju. Vse drugo stopa sedaj v ozadje. — Določnega odgovora na to usodno vprašanje danes še nihče ne more dati. Vendar se pa zamore toliko reči: Velike, za Avstrijo nevarne vojske skoraj gotovo ne bo! Edino, kar je mogoče, je vojska s Srbijo in Črno goró, t. j. z dvema malima državicama, ki imate skupaj približno toliko prebivalcev, kot ima Avstrija samih vojakov. Naravno je, da bosta mali dve državi, če pride do vojske, hitro premagani. Toda tudi vojska bo zahtevala mnogih žrtev — človeških in denarnih. Gotovo število fantov in mož bo moralo v vojsko — marsikaterega ne bo več nazaj, marsikatera mati bo objokovala svojega nadebudnega sina, marsikatera žena postane vdova, otroci postanejo sirote... In koliko denarja bo morala država potrositi za vojsko! Izračunalo se je, da bo vsak dan vojne veljal pet milijonov kron. Gotovo, naša država je denarno močna in bo te stroške prenesla, ne da bi se morala za to naložiti ljudstvu posebna bremena. Gotovo je pa tudi, da se bo v narodnem gospodarstvu poznalo, ako bi vojska dalje časa trajala. Skratka: Vsak razsoden človek mora želeči, da do vojske ne pride.

V seji državnega zbora dne 22. t. m. je Bienert podal izjavo, s katero javlja, da je naša vlada zato odložila odgovor na srbsko zadnjo noto, da bi s tem Srbiji dala časa, da pride sama s seboj in s položajem na jasno, na drugi strani pa da bi imele tudi velesile priložnosti, da s svojimi nasveti spravijo srbsko vlado na pravo pot. Baron Bienert pa je tudi — in to je za presojo položaja važno — odločno naglašal, da si vlada šteje v svojo dolžnost, delati z vsem povdarem na to, da se nevdržljive razmere ob meji kmalu spremenijo. Na Dunaju sodijo o položaju zopet zelo neugodno, ne le zavoljo srbske nespravljenosti, ampak zlasti zato, ker stavi Rusija glede intervencije velesil v Belgradu pogoje, ki jih naša vlada ne more sprejeti. Kakšni so ti ruski pridržki, tega še danes ne vemo. Vemo pa, da je mornarija ultimatum Srbiji le za malo dni odložila. Cesar sam je bil na zadnjem diplomatskem dineju nenavadno resen in poznalo se mu je, kako težke skrbi ga tarejo zaradi bližnjih dogodkov. Položaj se torej ni prav nič zboljšal, ako se ni poslabšal. Seveda je tudi takih, ki še vedno upajo, da se stvari mirnim potom poravnajo. Večina pa se boji najhujšega.

Kaj pravijo v Londonu? V Londonu si o skupnem koraku velesil v Belgradu, ki ga nameravajo storiti, ne obetajo mnogo. Avstro-Ogrska vlada tega koraka ne bo na nikakšen način aktivno podpirala in se tudi zaradi tega ne bo dala motiti v svojih pripravah. Edina prijaznost dunajske vlade napram temu koraku je kratki odlok do konca tega tedna. Potem odpošlje za držani odgovor na zadnjo srbsko noto. Ako pride do skupnega koraka velesil v Belgradu, utegne imeti, kakor tukaj menijo, uspeh. Tukajšnji krogi pa dvomijo, da bi se Rusija pridružila skupni intervenciji. Nedosledna politika Izvolkega si bo zadnji hip poiskala zopet stransko pot ter tako v naprej onemogočila uspeh nameravanega koraka. Izjavo srbske vlade, da je pripravljena, da se razoroži, če bi to zahtevale velesile s skupno noto, smatrajo angleški politiki za novo šahovno potezo diplomata Milovanovića, ki je prepričan, da se Rusija ne udeleži pri skupnem koraku in se Nemčija z ozirom na Avstro-Ogrsko itak ne more udeležiti.

Velikanski preobrat v Srbiji!

Srbski prestolonaslednik Jurij se je, kakor poročajo vsi današnji listi, prestolu odpovedal na korist svojemu bratu Aleksandru ter deželo zapustil, gotovo pred strahom, ker ga ljudstvo smatra morilcem svojega sluga Kolakovića in je ljudstvo tudi uvidelo posledice njegovih hujškanj častništva napram Avstriji. V deželi vlada velika zmedenost in najbrže stoji Srbija pred revolucijo. — Rusija pripozna brez-pogojno aneksijo Bosne in Hercegovine. — Upajmo tedaj, da je sedaj tudi vojni strah popolnoma odpravljen.

Zabavi in pouku.

Kriva prisega.

Povest. — Spisal Zorislav.

VI.

V veliki sobi pri Kržanu je ležal na mrtvaškem odru Doltar, v stranski sobici pa je visel njegov sin Martin med življenjem in smrtjo. Vse telo mu je bilo obžgano in zdravnik je svetoval, naj se ga odpelje v bolnico, kjer bo imel boljšo postrežbo in mir. Toda Martin ni hotel iti, ker je imel pri Kržanu najboljšo postrežnico, nekdanjo svojo zaročenko Miciko.

Potekali so tedni, ne da bi se bilo Martinovo stanje kaj zboljšalo. Slednjič je zdravnik nekega dne izjavil, da je bolnik iz smrtne nevarnosti. Hej to vam je bil vesel tisti dan pri Kržanovih. Doltarjevi, ki so sedaj vsi stanovali pri Kržanu, so pozabili za hip vso grozno nesrečo, ki jih je bila zadela, in se radovali, da bo Martin ozdravil. Veseli so bili tudi Kržanovi, posebno Micika, ki je cele noči prečula pri postelji bolnikovi in stregla z vso ljubeznijo.

Zvečer je poklical Martin Kržana, njegovo ženo in svojo mater k postelji in dejal:

„Oče Kržan, ali nam morete odpustiti greh, ki so ga storili naš oče, Bog jim daj dobro, vam s tem, da so krivo prisegli?“

„Ne govori vendar! To je že davno pozabljeno!“ je odgovoril Kržan in stisnil Martinu in njegovi materi roko.

„Torej vas prosim, ali mi daste Miciko, ko ozdravim. Teh pet let sem bil v Ameriki in prislužil sem toliko, da bom lahko postavil novo domačijo!“ je nadaljeval Martin in pogledal Kržana.

„I, glej ga no spaka! Pred par dnevi je še stal z eno nogo v grobu, danes pa že misli na ženitev! I, seveda ti jo dam, ker vem da si priden in pošten!“ dejal je Kržan in zopet stisnil Martinu roko.

„Micika, Micika!“ Kje pa si?“ je klicala Kržanka dekleta in jo šla iskat.

„Sedaj pa nisi več naša, ampak Doltarjeva!“ se je pošalil Kržan, ko je Micika nič hudega sluteč stopila v izbo.

„Kaj pa je!“ vprašala je rdeča, kot nageljnov cvet.

„I, Martin te snubi in jaz sem privolil!“

„Saj ne boš huda Micika?“ je prosil Martin.

„I, kaj bi — bi bila huda?“ je zajecjlala deklica in zbežala iz sobe.

„Vina gor! Danes praznujemo zaroko naše Micike!“

* * *

Še tisto jesen je sezidal Martin novo hišo in vsa gospodarska poslopja. Zvesto mu je pri tem pomagal Kržan tako z dobrim svetom, kakor tudi dejansko. In ko je pozneje okoli Doltarjeve hiše skakalo par mladih in čvrstih Doltarjev in se je Martinovo premoženje zopet vidno množilo, je mladi gospodar rad poslušal modre svete svojega tasta Kržana in mu tudi sam pomagal pri gospodarstvu, samo da kolikor mogoče izbrise in popravi očetov greh — krivo prisego.

Potopisne črtice.

(Dalje.)

V svetlo barveni krasoti se blišči nad njimi Kristus kot najvišji postavodajec in Kralj vseh kraljev, obdan z ljubkimi angelskimi glavami in z utrinjajočimi se zvezdami. Moleča ga se mu klanjata od ene strani Marija, od druge pa sv. Janez Krstnik, ko ju obdajajo angeli v nebeškem blišču. Med raznimi okraski, ki služijo tem veličastnim slikam za nekakšen okvir, so slike, ki predstavljajo darove sv. Duha; na stranskih stenah so pa veličastne slike dvanajstih apostolov. Ako se ozre gledavec iz prestolne niše po dvorani, se mu nudi krasen prizor. Raznobarveni okraski, slike in blesteče zlato človeka kar očarajo. Izpod stebrov spodnje galerije se lesketajo Kolmspergerjeve slike: Sv. Jurij v boju z zmajem, o ozadju pa na skali stoječi grad Falkenstein, za katerega je kralj Ludovik pustil narediti načrt in bi ga bil zidal na kraju sedanjih razvalin, ko bi mu ne bila nemila smrt upihnila življenja. Na zadnji steni zgornje galerije je slika sv. nadangela Mihaela, ki se bori z Luciferjem, obdan z oboroženimi angeli. Medtem, ko pada Luciferju krona z glave se peklensko žrelo odpira pod njim. Nad sv. Mihaelom so tudi krasne slike svetih treh kraljev.

Na steni vshodnje strani so slike postavodajavcev iz stare zgodovine: Manu, Zoroaster, Hermes, Solon in Avgust. Na nasprotni strani je Mojzes z ognjenim vencem okrog glave in izraelsko ljudstvo, ki na svojih kolenih klečeče posluša svojega pogumnega rešitelja. Zgodovina krščanstva je v živobarveni krasoti naslikana med nekaterimi stebri na galeriji: Sv. Ludovik, ki nasituje in oblači ubožce, sv. Kazimir molí pred oltarjem, sv. Klotilda poučuje v krščanstvu svojega soproga, sv. Elizabeta ogrska streže bolnikom, sv. Štefan spreobrača Ogrje h krščanstvu, sv. Henrik zida cerkve in samostane, sv. Edvard brani kot sodnik svoje podložne, sv. Ferdinand v boju z nevernimi Mavri. Šest velikih kandelabrov je razpostavljenih po dvorani, s katerih se lesketajo dragulji in blesteče zlato. Najlepsi je pa velikanski lesteneček, ki visi sredi dvorane. Mozajčni tlak, v katerem so upodobljena drevesa in razne živali, predstavlja zemljo, sinji obok z zvezdami pa nebo.

„Veš kaj Pepe, prestolno dvorano si mi opisal pa zelo natančno.“

Bolj natančno že, kakor večino drugih sob, a vseh podrobnosti ti še nisem povedal.

„Gotovo je prestolna dvorana najlepša izmed sob tistega gradu?“

Jaz sem bil tudi tega mnjenja. Ko sem pa prišel po krasnem hodišču, na katerem je videti več dragocenosti, kakor v katerikoli cerkvi na Kranjskem, v slavnostno dvorano, se mi je pa zdelo, da sem prišel iz enih lepih — v druga, še lepša nebesa.

„No, če je temu tako, mi opiši pa še slavnostno dvorano. Saj imava še kak četrť ure hoda do doma.“

Me veseli, da te vendar res zanima. Toraj poslušaj: Iz prestolne dvorane se gre mimo stopnišča, ob katerem je iz kamena izklesani zmaj. Nato se pride na že omenjeno hodišče, ki je pred slavnostno dvorano. Tu pozdravijo gledavca zopet zanimive slike in raznobarveni, z zlatom pretkani zastori in z zlatom prevlečeni lestenci. Na tem hodišču četrtega nadstropja se nadaljuje v slikah Sigurdov boj z zmajem, katerega začetek predstavljajo slike na hodišču tretjega nadstropja. Nato sledi po dolgem hodišču še zelo veliko fresk, ki predstavljajo prizore, o katerih pripovedujejo razne pravljice in so zelo zanimive za gledavca, a jaz ti jih sedaj ne bom razlagal. Hitiva rajše čez prag v slavnostno dvorano. Misli si, da stojiš v dvorani, ki je 27 m dolga in 10 m široka. Ogrog sebe vidiš stene, ki so že zidane tako, da so vse polne okraskov. Povrhu so pa še tako lepo slikane, da te, ako jih gledaš očarajo in se ti zdi, da gledaš rajsko lepoto. V zlatu se blestečih lestencev in kandelabrov je v dvorani toliko, da je na njih 150 sveč.

Raznih slik, ki predstavljajo, kar povedo na steno zapisane poezije ti ne utegnem razlagati. Omenim ti le tiste, ki služijo dvorani za manje okraske. Take so: Morska mačka, ki se spenja do zrelega grozda, vmes pa hudobni duh in plamteči ogenj pekla, pomenja nečiste želje. Krokodil in zmaj, zgoraj od strele zadeti grad, simbol greha. Tako se vidijo med različnimi slikami še sirena (pol žena pol riba), rajski ptič, močerač, pav s kolesom, sraka, zmaj s perotmi, kača, pojoči petelin... A bil sem v istini že ves omamljen po toliki čarobnosti in različnosti, da sem si želel že čistega zraka. Zato se poslovim od kraljevskega grada in se vrnem v Füssen. A tudi midva se morava ločiti za nočjo.

(Dalje pride.)

Dopisi.

Iz Brusnic. Pretekle dni je dobila v naši župniji neka žena pismo, v katerem se ji naznanja, da je njen sin pri vojaki umrl. Menda se je bralo: „Naznanjam, da je Vaš sin I. po 18 mesečnem zvestem službovanju dne 19. t. m. umrl.“ Mati je bila vsa žalostna, šla takoj k cerkveniku in dala zvonit zadnjo uro kakor tudi naročila mrtvaško zvonjenje opoldan. — Čez nekaj dni se je pa zvedelo, kako je bilo. Sin je prestal polovico vojaške službe in od veselja je sporočil domov, da je za polovico vojaške službe že umrl. Mati je pa mislila, da je res umrl — in od tod ta osodna pomota.

Iz Brusnic. Kmetijski razgovor, ki je bil zadnjo nedeljo 21. t. m. pri nas, je trajal poldrugo uro. Najprej je pojasnil načelnik kmetijske podružnice novomeške, vodja Rohrman, namen teh razgovorov in pozivljal gospodarje, katerih se je zbralo nad sto, da se pridno oglašajo z vprašanji na navzoče strokovnjake in jih prašajo za svet v eni in drugi zadevi. Na to je poprijel

za besedo vodja Dolenc in razložil gospodarjem pomen radiča za svinjsko klajo; povedal je ob enem, kako ga je pridelovati in na kaj je gledati, da so košnje izdatne. Razvil se je potem živahen razgovor o radiču, dalje o sajenji trt in o razdalji saditve, o mažnji trt z raztopino zelene galice, o trsnem kaparju, o zatiranju volubarjev, o režnji trtne rezine in o njeni porabnosti za krmo, o umetnem gnojenju za ajdo in o naročanju gnojil, o oddaji plemenih prasiet in o cepljenju prasičev proti prasičji rudečici. Navzoči večaki so dajali vsak v svoji stroki potrebne odgovore, tako da je dosegel ves razgovor potrebni vspeh. Vprašalo se je marsikaj in tudi mnogo povedalo. Vendar bi bilo želeti, da se naši kmetijski gospodarji še bolj pripravijo na take prireditve, ker je prav tu najboljša prilika, da se pogovore vsa časa primerna vprašanja. Kakor je bilo že zadnjič omenjeno, so se udeležili razgovora vsi tukajšni večaki, poleg zgoraj imenovanih tudi nadzornik Skalický in adjunkt Zdolšek. Celo prireditev je vrlo dobro podpiral župnik Nemanič, za kar mu bodi izrečena srčna hvala.

Iz Št. Jerneja. Ni še dolgo časa, odkar smo spremili k večnemu počitku dva moža krščanskega in vzglednega življenja, Janeza Franciž iz Stare vasi dol. in Martina Metelko st. iz Ledeče vasi. Dne 12. marca je umrl Anton Piletič iz Stare vasi dol., katerega je vže nekaj let mučila bolezen „naduha“ tako, da mož uže zadnji dve leti nikamor iti ni mogel; za časa bolezni se je dal večkrat s sv. zakramenti prevideti. Kako priljubljen je bil ranjki Piletič, pričal je veličasten pogreb, ki se je vršil v nedeljo 14. marca t. l. popoldne v spremstvu vseh treh domačih gg. duhovnov ter ob udeležbi domače požarne brambe in množice ljudstva, saj je bil res spoštovanja vreden. Kot oče je vse svoje otroke lepo krščansko vzgojil; izmed osmero njegovih otrok je ena hčerka nuna (šolska sestra) v Gorici, druga misli iti k usmiljenim sestram v žensko bolnico v Novo mesto; sin Ignacij, ki se je v jeseni povrnil od vojakov ter po očetu prevzel posestvo, je bil pred nekaj dnevi nagloma k vojakom odpoklican. Bil je ranjki tudi vesten in skrben gospodar; poleg kmetijstva je izvrševal tudi lončarsko obrt ter je vozil vsak ponedeljek in druge semenjske dneve v Novo mesto in drugam svojo lončarsko robo prodajati. Kakih 30 let je bil tudi občinski svetovalec in odbornik in do zadnjega časa tudi zapriseženi cenilec, ki je vsako reč pravično po svoji vesti precenil in v marsikateri zadevi je gosposki zelo ustregel. — Isto nedeljo je bil ob enem tudi pogreb umrle Marjete Cebin, zadnje sestre umrlega Petra Cebin, ki je pred več leti služboval kot učitelj na Premu na Notranjskem.

Iz Št. Jerneja. Poročila iz raznih krajev pripovedujejo, kako vrlo napredujejo izobraževalna društva, kako napravljajo veselice in predavanja, kar je vsega posnemanja in hvale vredno. Na sv. Jožefa dan je bilo tudi v naši društveni sobi kakor tudi vsako nedeljo zbranega veliko ljudstva, posebno mladine, ki so prav marljivo razne časnike brali. Na steni visé lepe slike, kakor slika presvitlega našega cesarja Franciška Jožefa I., krasni dar neimenovanega dobrotnika; potem slika sv. očeta papeža Pija X., slika ljubljanskega knezoškofa Antona Bonaventure, nadalje Baraga in še več drugih. Imamo pa tudi zemljevide, kakor: Vojvodina Kranjska, Avstro-Ogrska in Evropa. Pri Evropi so se odraščeni tako gnjetli, kakor včasih čebele, ki s paše hitro v vulnjak silijo in med za zimo donasajo. Kaj pa je bilo tako zanimivega videti na tem zemljevidu? Nekateri mladeniči in moške so dobili poziv k vojakom, domači so o vojski čitali, in zato so s takim zanimanjem ogledovali na zemljevidu kraje v Bosni in Hercegovini, Srbijo itd. Bilo je tako zanimanje, da je vsak hotel družega prehiteti in pripovedovati o teh krajih, kakor bi bil že vse to pregledal in prehodil. Iz tega se razvidi, da se ljudstvo izobražuje, ko čita razne liste in članke. Le še tako naprej! — Ko sem se pretečeni teden vračal iz Zagorja ob Savi, kjer sem obiskal nekega bolnika, z vnukom skozi Ljubljano domov, ogle-dala sva si cerkve pri č. oo. Franciskanih, v Šenklažu, in potem lepo „Katoliško bukvarno“. Kako izvrstno je vse vrejeno, z lepimi, koristnimi knjigami preskrbljeno. Kdor ima zadošči kronik, sem si mislil, si jih lahko omisli in nakupi. Nazadnje sva si šla tudi ogledat krasno in veličastno stavbo, tiskarno „Slovenca, Domoljuba, Bogoljuba, Mladosti“ itd. — Prijazni gospod je nama takoj dal sluga, da naju je po vseh prostorih peljal in razkazoval in pojasneval vse dele obširne stavbe in naprav. Videla sva, kako tiskajo, kako stavci sestavljajo črke za besede in odstavke itd. Bila sva v prekrasni dvorani za čitanje, čitalni dvorani ali biblioteki. Na dolgi mizi y bralni sobi leže v najlepšem redu razni časniki. Tudi sobe za čast. gg. vrednike sva smela ogledati; zelo lepe so, pa mislil sem si: kako si morajo gg. uredniki glave beliti, ko vredneje spise itd. itd. Z vzpenjačo (Aufzug)

smo se peljali doli pod pritličje k velikemu stroju, ki pa ni funkcioniral, so ga snažili; z občudovanjem smo gledali to veliko tiskarsko napravo. Ko sva si tako vse ogledala, zahvalila sva se za prijaznost ter vsa navdušena zapustila imenitno tiskarno „Slovenca“. Želel bi, da bi tudi drugi kdaj videli take reči in se za naročitev koristnih časnikov bolj zanimali.

Kostanjevica. Dne 7. t. m. se je vršil ustanovni shod kmečke zveze za kostanjeviški okraj. Na shod, katerega je sklical č. g. kaplan svetokriški J. Fatur, sta prišla poročat drž. poslanec g. dr. Janko Hočevar, g. dež. poslanec č. g. Jan. Hladnik, g. dež. poslanec Dular je pa bil radi boleznii zadržan. Državni poslanec g. dr. Hočevar je poročal o delovanju državnega zbora in o sedanjem političnem položaju. Deželni poslanec č. g. Hladnik pa je govoril o naših deželnih finančah s posebnim ozirom na naš okraj. — Vsem izvajanjem so z zanimanjem sledili in izrekli našim poslaneem popolno zaupanje. — Za predsednika kmečke zveze za kostanjeviški okraj je bil izvoljen g. Kerin st. iz Sv. Križa, pomaga mu pri delu 10 odbornikov, deloma iz Sv. Križa, deloma iz sosednjih občin.

Iz Toplice poroča g. župnik Podboj, da bo vse premakljive reči, živino, vozove, pohištvo, sode in kmetijsko orodje itd. prodal po dražbi, ki bo poprej v „Dol. Novicah“ razglašena. Torej ni treba poprej hoditi k njemu, kakor so že minoli teden nekateri prišli, ki so dotično notico napak razumeli. Ko bo naslednik imenovan, bo narpoprej ta izbral, kar mu bo treba, vse drugo bo na prodaj.

Lahkovernost preprostega ljudstva presega vse meje. Nekdo je vrgel med ljudi, bržkone v šali, neumno laž, da je vsem hranilnicam prepovedano, strankam denar izplačevati, ker ga bo cesar za vojsko rabil. In res letajo prismojene ženske na vse strani pobirat svoje hranilne vloge. Celo v Ljubljano jih je neslo po denar. Čudni ljudje! Če jim moder človek, recimo župnik, kot načelnik domače hranilnice, dopoveduje, da so vse te govorice prazne, da bo cesar že dobil denar za vojsko, ne da bi hranilnice oropal, mu ne verjamejo, — neznanemu beraču, ki se pritepe v vas, pa bodo slepo verjeli narvečjo bedarijo. Popisovanje vprežne živine po županstvih je ljudi še bolj oplašilo, češ, zdaj vidimo, da je res, ob vse bomo.

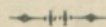
Iz Št. Petra pri Novem mestu. — Dolenjci in drugi, pozor! Na praznik sv. Jožefa ste se, med denarjem, ki se je nabral pri darovanju na Trški gori, dobili dve ponarejeni kroni, ena ogrskega, druga avstrijskega kova. Ste zelo svetle in iz tvarine, ki se v prstih lahko takoj spozna. Orožništvo že pridno zasleduje, odkod izvirajo. — Hranilnica in posojilnica v Šent Petru je imela 19. marca svoj I. občni zbor. Iz poročil je razvidno, da je v devetih mesecih vrlo dobro napredovala. Prometa je bilo v tem času K 90.844.—. Pristopilo je 64 udov. Vloženega je bilo K 20.409.93. Vzdignili so K 1490.—. Posodilo se je K 35.855.—. Ker se je dalo več posojil, kakor je bilo doma vloženega, zato je Zveza v Ljubljani dala izposojil K 17.200. Domačini, ki imate denarja odveč, vlagajte ga v domači hranilnici, kjer je popolnoma varno naložen, in kjer ga v potrebi lahko dvignete brez potov in stroškov. Vloge se obrestujejo po 4½%. Posojila se pa dajo po 5½%. V odbor so bili na občnem zboru izvoljeni dosednji odborniki: Franc Gorenc Črešnjice, Fran Bevc Šent-Peter, Fran Blažič Žihovo selo, Fran Bučar Mačkovec, Franc Gorenc Prapreče, Hrastar Matevž Dolni Vrh, Žura Jožef Sevno, Sporer Janez Harinjavas. Na novo sta pa izvoljena: Josip Bevc Kij, in Fr. Češarek, župnik v Šent Petru. V nadzorstvo pa so bili izvoljeni: Jos. Bojanec Šent Peter, Jan. Seljak Grič in Franc Tratnik Lutersko selo. Izvoljeni odbor je jasna priča, da je hranilnica v varnih rokah. — Vina dobrega se še dobi na Trški gori in v Grčevju. Srednja cena 34, 36, 38 vin. Če ga kdo želi, pa se sam ne ve kam obrniti, obrne naj se na hranilnico ali pa na župni urad v Šent Petru, kjer bo dobil zaželjena pojasnila.

Od kvarnerske obali 16. sušca. Dunajski župan dr. Lueger se radi svoje bolehnosti ni podal k zasedanju državnega zbora, nego še zmir biva v hotelu „Lovrana“, od koder dela manjše in večje izlete v avtomobilu po suhem ali na parnikih po morju. Včeraj se je podal z imenitnim spremstvom na dalmatinski otok Rab. „Lloyd“ mu je iz Trsta poslal na razpolago krasno jahto „Pelagosa“, ki je bila zasidrana v pristanišču v Iki. Ob 9. uri dopoldan je jahta odplula iz Ike ter v kakih šestih urah dospela pri zelo nemirnem morju v Rab. Ondi je ekselenco Luegerja z njegovim odličnim spremstvom pozdravila deputacija občinskega zastopa. Govori se namreč, da se namerava kaj več storiti za ptujski promet na tem otoku. — Vdeleženec tega izleta je vašemu izvestitelju povedal, da se je družba vključ vz-

burkanem morju izvrstno zabavala. Bil je slučajno god sestre usmiljenke, ki streže bolemnemu županu. Kako jo ta čisla, se je videlo pri obedu, ko jej je v pristrčnih besedah čestital ter izrekel svojo zahvalo. Vsa odlična družba je trčila na zdravje priproste nune. — Ob 8. uri na večer se je parnik srečno vrnil v Iko. — Pred par dnevi so v Ičićih potegnili iz morja mrtveca, ki je imel na glavi rano. Je-li nesreča ali zločinstvo, se še ne ve. Ker spada obal, ob kateri je bil najden, v občino veprinsko, so prenesli mrliča na Poljane, kjer bo pokopan. — „Kur- und Badezeitung“ avstrijske Riviere poroča v svoji 9. št., da je bilo od 1. januarija do incl. 3. marca ptujcev 4056. Dne 3. marca je bilo navzočih 2420 oseb. A to velja le za zdravilišče Opatija-Volosko. Kar je dalje v veprinski in lovranski občini ptujcev, se ne izkazujejo v listu, ker ta kraj še ni proglašen za zdravilišče. Vtegne jih biti tudi ne dosti manj. — Vreme še zdaj ni ugodno. Stari domačini trdijo, da do 50 let nazaj ne pomnijo take zime, vselej je pred nastopila pomlad s svojim duhtečim cvetjem.

Opatija, 21. sušca. Ta divni kraj ob Kvarneru se naziva „zdravišče“ (Kurort), kajti večina ptujcev v resnici išče tu zdravja, osobito v tistih mesecih, ko doma še vlada mrzla zima. Mnogo jih je pa tudi, ki iščejo razvedrila in zabave, da se po truda polnem delu odpočijejo in zopet moči zberó za izvrševanje svojega poklica. Le manjši del potrjuje s svojim obnašanjem rek „dolce far niente“. Za vse vrste je tu preskrbljeno. Vsak najde, česar želi — se ve, ako hoče narave Gospodar; kajti Njemu vse moderne iznajdbe ne morejo vkljubovati. To se kaže zdaj tu, pristna sezona je že — in vendar obisk pod normalo. Hotelirji, gostilničarji in drugi podjetniki — vse vprek toži, da gre slabo; premnogo vil stoji praznih, vsa njih krasota ne pomaga nič, če nebo odreče svojo pomoč. — Zadnji uradni izkaz znamova letos do 11. marca skupno 5019 oseb. Od 8. do 11. sušca jih je prirastlo le 498 oseb. Dne 11. je pa bilo navzočih 2814 ptujcev. Mej temi se čita tudi marsikatero slovensko ime. Srečni slučaji rojake pripeljejo vkup. Stopiš na električno ali na parnik, pozdravi te znanec, ki ga že dolgo nisi videl; šetaš ob morski obrežni stezi, pride ti naproti prijatelj, bivajoč na odmoru. Tako je tudi Vašega izvestitelja na Jožefovo srečen slučaj pripeljal v odlično slovensko družbo. Zanimalo bode bralce „Dol. Novic“, ako jim naznani poročevalec, da tu biva že več tednov ona munificentna dama, katere je Kranjski, osobito pa naši Dolenjski, skazala toliko dobrot, da njeno ime ostane zapisano z zlatimi črkami v zgodovini naše domovine. Blagorodna gospa Hočevar iz Krškega je isti dan slavila svoj god. Sama ni mislila, da bode imela kaj gostov okrog sebe; a srečen slučaj jih je pripeljal skup; in lahko si mislite, kako se vesele znanci, ki drug za drugega ni vedel, pa zdaj sedé ob isti mizi — slaveč veliko dobrotnico Kranjske kot godovnico. Veselo nas je presenetilo, ko zapazimo dva glavna načelnika mesta in okraja krškega, ki sta osebno prišla čestitat. Nebrojnim čestiteltjem preblage gospe naznanjamo v radost, da je ona vključ svoji visoki starosti čvrsta in osobito svežega, da mladostnega duha. Kako jo vsi znanci čislajo, navedemo v dokaz, da je prejela več stotin čestitek tako, da je poštni uslužbenec sam priznal, da jih eni osebi ob enem še nikdar ni toliko donesl. Torej Kranjci nismo zadnji. Samo to je potreba, da se tudi zunaj kažeš vedno Slovenca; govori najpred slovensko — in koj se ti bo oddal rojak ali pa Slovan; še le ko vidiš, da je ptujec, mu ustrezesh z drugim jezikom.

Današnja astronomična spomlad se je upejlala s prijaznim solncem — a lahki oblaki so ga zopet zakrili. Zato pa tem slajše med zelenim grmičevjem ptički pojo, pozdravljajoč mirno morje in miru iskajoče bivalstvo, ki hiti k svetiščem, kajti „to je Gospodov dan“.

Belokranjski glasnik.

Iz Radovice. Dne 13. t. m. smo imeli važno občinsko sejo. Prejšni župan Marko Petrič iz Bojanjevasi št. 34 je izročil občinsko premoženje v roke novoizvoljenemu županu Ivanu Kramariču iz Radovice št. 45. Občinski odbor je ves račun starega župana potrdil in se mu tem potom zahvaljuje za njegovo šestletno požrtvovalno delovanje kot županu ter želi, da bi bil novi župan njegov vredni naslednik, kakor tudi, da bi vsi novoizvoljeni, kakor tudi stari odborniki skupno in složno delovali za splošni blagor občine.

Pripomnimo, da vedno več naročnikov dobivamo za „Dolenjske Novice“, tudi „Hranilnica in posojilnica“ je naročila nekaj iztisov in jih razdelila med druge. — Ker je tudi nekaj še starih

naročnikov v naši župniji, toraj mislimo, da se je po pomoti vrnil oni? v št. 10 „Dolenjskih Novic“ 1. stran, točka 8, Radovica (pri Metliki).

Z reznjo trt smo začeli, ali vreme nas zadržuje. Delavcev je malo, pa še teh se spravlja nekaj v Ameriko; upali smo, da se bo dal kak zaslužek na belo-kranjski železnici, katera bi tudi bolji promet tu odprla, da se ne bi bilo treba izseljevati, a zdaj ni o nji nič glasa. Vina imamo še veliko za prodati, kupci povabimo vas, cesta je zdaj dobra brez ledu.

Opomba uredništva: Vprašaj pri Radovici se je vrnil vsled tega, ker so bili naročniki nekaterih krajev naštetih le po posameznih poštah, pošta za Radovico je pa Metlika.

Iz okolice črnomaljske. Dne 15. t. m. sešel se je odbor K. Z. za Belokrajno zopet v Črnomlju k seji. Bil je razgovor o tem, naj se naprosi tajništvo S. L. S., da posreduje pri dež. odboru za pospešitev zakona o občinskih volitvah, vsled kojega bodo uvrščeni volivci po višini davkov po posameznih volilnih razredih slično, kakor je že uvedeno pri volitvah za državni in deželni zbor. Dalje se je vnovič oživela misel, naj se sprejme sedanja občinska pot Črnomelj-Loka-Butoraj-Lahinja Mala in Velika Belčji vrh-Hrast-Perudine-Ogulin in Vinica med okr. ceste. Isto se nasvetuje za obč. pot Semič-Vavpčjavas-Lipovce-Nestopljavas-Brstovec-Črnomelj. Ne bode pa odveč, ako se mimogrede omenja še to, da bi načelstva okr. cestnih odborov malo bolj poskrbela za pametno nasipanje okr. cest. Skušnja kaže, da se le prepogostokrat ceste nasipajo tako, kakor kaže narodna govorica v besedah „tja v en dan“, ne oziraje se na kakovost in potrebo ceste. Nepristransk opazovalec pride nehoti do zaključka: Okr. cestni odbori morajo imeti pač velike svote novcev na razpolago, da jih v podobi na debelo raztolčenega kamnja razsipajo po cestah tudi tam, kjer cesta še ne potrebuje poprave.

Domače novice.

Pozor! Raznaša se govorica, da se bo denar v slučaju vojske iz hranilnic pobral in sicer najprej iz mestnih, potem iz onih po deželi. Vsem povemo, da na tem ni prav nič resnice. Denar je popolnoma varen, kakor na deželi, ravnotako tudi v vseh mestnih hranilnicah. Ne dajte se zapeljati raznim praznim govoricam!

Kat. društvo rokodelskih pomočnikov. Prijeten in lep večer je priredilo to društvo na sv. Jožefa dan; praznovalo je god svojega velezaslužnega ustanovitelja in triindvajsetletnega predsednika, preč. g. dr. Marinko. Društveniki so hoteli letos ta dan še posebno proslaviti, ker je to zadnji god, ki ga preživi dr. Marinko v njihovi sredi. — Pevski zbor zapoje pod spretnim vodstvom g. Cigler-ja krepko in moško „Bog blagoslovi pošteno rokodelstvo!“ Starosta g. Cigler nato omenja ogromnega dela, ki ga je imel g. predsednik v teku teh let; veliko dela je, ki ga pa vedo ceniti vsi oni, ki uživajo dobrote društva ali so jih uživali. Govornik se mu v imenu vseh srčno zahvaljuje. Kot spomin na poslednji god v njihovi sredi izroče rokodelci g. predsedniku kip sv. Jožefa, umetno delo domačina, podobarja Fran Vodnika. — Dr. Marinko v odgovoru na voščila rokodelcev povdarja, da on sicer res gre, a stvar ostane. Oseba izgine, stvar ostane. Društvu želi procvita in razvoja. — Pevci so zapeli popolnoma dovršeno še več krasnih pesmij. — Večer je obiskalo veliko mojstrov in pomočnikov. Tako je prav; zavedajte se: Le v združenju je naša moč, v medsebojni vzajemnosti in podpori naša srečna bodočnost!

Umrl je dne 20. marca v tukajšnjem fančiškanskem samostanu Fr. Prokop Franc Godler. Rojen je bil dne 16. julija 1825 v Vidmu na Štajerskem. Bil je dober slikar. Pogreb je bil dne 22. marca ob polu 5. uri popoldne; pokopal ga je mil. g. prost; pogreba se je udeležilo tudi več sosednjih gospodov in obilo ljudstva. R. I. P.!

C. g. župniku A. Šmidovniku se je zdravje že znatno zboljšalo. Po malem že more vstati; iz sobe seveda še ne sme nič.

Sv. misijon bo prihodnji teden v tukajšnji kapiteljski-mestno-župni cerkvi. Vodili ga bodo čč. oo. jezuitje. Začetek sv. misijona je v nedeljo dne 28. t. m. ob uri prve službe božje ob 5. uri z „Veni sancte“, nato uvodna pridiga in sv. maša. Pridige bodo vsak dan: zjutraj ob 1/2 6. uri, dopoldan ob 10. in zvečer ob 7. Red ob nedeljah ostane neizpremenjen. Prva sv. maša ob 5. uri.

Nesreča. Pri obrezovanju trt se je gospod grof Margheri jako nevarno ranil, prerezal si je žilo na roki. Zdravit se je šel v bolnišnico v Ljubljani.

Mestna hranilnica v Novem mestu je svoje letne račune sklenila in se nahajajo v tisku, da se potem mej občinstvo razdele. Smemo pa že sedaj poročati, da je imela hranilnica pretečeno leto 7,215.288 kron prometa. Vseh vlog je bilo ob novem letu 3,443.847 kron. Novih vlog je bilo mej letom za 144.048 kron. Posojil na zemljišča je bilo 2,359.102, t. j. 3899 kron manj kot lansko leto, zato pa za 63.572 več meničnega posojila od lani. Vrednostnih papirjev je imela hranilnica čez 231 tisoč kron. Splošna in posebna rezerva pa znaša skup okroglo 187 tisoč kron. Kljub temu, da je vložnikom skozi pol leta za pol odstotka obrestovanje zvišala, hip. dolžnikom pa navadne obresti pustila, je imela hranilnica še vedno nad 9600 kron čistega dobička. — O prehodu leta je tudi hranilnični odbor svoje uradnike premaknil v višji razred, ter je sedaj g. Ropas tajnik in knjigovodja, g. Skrabl blagajnik in g. Budna kontrolor.

V cesarice Elizabete bolnici v Novem mestu prihaja ta mesec toliko bolnic, da so malone vsi prostori že zasedeni. Prvo nadstropje je popolnoma polno, v pritličju je še nekaj postelj praznih. Vpeljava se sedaj „Sirius“ plin, s kojim se bodo kurili sterilizatorji, kateri bodo v par dneh dogotovljeni, tako, da bo potem mogoče izvrševati tudi najtežje operacije. V kratkem se začne urejevati vrt in se bodo napravila za bolnice krasna sprehajališča. Darovali so: gospa Luser 4 juke, sl. posojilnica v Črnomlju 20 K, Neimenovan košaro jabolok, iskrena hvala! Zavod nujno potrebuje jabolka in se prosijo posestniki, kateri jih imajo še kaj na razpolago, naj se oglasiijo v pisarni oskrbnitstva, da se pogodé za ceno.

Udom „Slovenske Matice“ v vednost, da je „Zemljevid slovenske zemlje“ v pisavi skoraj izdelan in izide najbrže letos. Glasom § 3, al. 2. Matičnih društvenih pravil se plačuje letnina v prvi polovici vsacega leta. Vsak ud, ki se zglašuje kasneje, nego določa gorenji rok, ne more več reflektirati na izdanja tistega leta.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda javlja, da ima svoj redni občni zbor v nedeljo 28. t. m. ob 2. uri popol. v „Narodnem domu“. — K obilni udeležbi prosi Odbor.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani naznanja, da se je c. kr. trgovsko ministrstvo obrnilo do nje z vabilom, da deluje na to, da tvrdke, o prilikah, ko se pismeno obračajo do c. in kr. konzulatov z vprašanji v trgovinskih zadevah v pokritje za odgovor potrebne poštne ne bodo več uporabljale tuzemskih znamk, marveč po poštne kongresu v Rimu uvedene mednarodne kupone za odgovor (Coupon reponne). Trgovska in obrtniška zbornica opozarja torej, da naj se v bodoče v gori navedene svrhe uporabljajo navedeni kuponi, ki jih prodajajo vsi c. kr. poštni uradi po 28 vinarjev komad in ki so dopustni večinoma v vseh evropskih in v mnogih državah izven Evrope. Omenjeni kuponi pa se lahko uporabljajo tudi za plačilo manjših zneskov (vračila stroškov, konzularne pristojbine i. e.) c. in kr. konzulatom. Pri tej priliki se opozarja tudi na to, da se mora dopise na c. in kr. konzulate popolno frankirati, da se jim ne povzroča stroškov, za katere nimajo pokritja.

Gospodarske drobtine.

— **Močno krmljenje pred porodom.** Po raznih krajih dajejo kravam pred porodom bolj močno krmo in sicer zato, da imajo po porodu več mleka. Glede močnega krmljenja pred porodom so mnenja različna. Naše mnenje je pa sledeče. Tam, kjer se krave sploh dobro redijo, ni treba nobenega močnega krmljenja pred porodom ampak prej nasprotno. Tam pa, kjer je reja v obče slaba, krave kumerne in slabe za molžo, tam pa bo gotovo ugodno vplivalo, ako dobi krava kak priboljšek. Telicam se v obče priporoča, dajati v zadnjem času boljšo krmo, da se vime kolikor mogoče razvije.

— **Velikost jaje** se ne ravna po teži kokoši in po njih velikosti, ampak po plemenu. Če bi se ravnala velikost jaje po velikosti kokoši, potem bi nam morala dajati velika kokošja plemena kakor n. pr. brame, kohinčinke, vijandotke i. t. d. največja jajca, v resnici pa vidimo, da nam dajejo manjša plemena veliko večja jajca tako n. p. laške jerebičarke, minorka i. t. d.

— **Oddaja plemenskih bikov.** Deželni odbor je sklenil, da plača polovico cene za nakup plemenskih bikov, ki si jih nabavijo zadrage. Ako se ne zglašuje zadostno število zadrug, se

oddajo biki tudi zasebnikom, toda proti plačilu dveh tretjin nakupne cene. Vsaka zadruga lahko pošlje po enega svojih članov v komisijo, ki bo šla bike nakupovat. Potne troške za dotičnega člana zadruge plača deželna. Komisiji se lahko pridružijo tudi drugi zasebniki, a ti morajo potne troške sami plačati. Prošnje naj se vložijo na deželni odbor kolikor mogoče kmalu, ker se nakup bikov vrši najbrže že prvi teden po Veliki noči.

— **Razstavo kranjskih vin v Pragi** namerava majnika meseca t. l. prirediti kmetijska podružnica novomeška. — Kdor ima kako prav fino kapljico lastnega pridelka in se želi razstave udeležiti, izve bližje pogoje pri c. kr. vinarskem nadzorniku B. Skalicky-ju, kjer se je treba takoj zgledati.

— **Vinsko razstavo in vinski semenj** v zvezi z vinsko pokušnjo in premovanjem vin priredi kmetijska podružnica v Novem mestu dne 17., 18. in 19. aprila. Namen tej prireditvi je, pokazati kako dobra vina se dobe na Dolenjskem in privabiti gostilničarje in vinske trgovce h pokušnji in k nakupu dolenjskega vina. V zvezi z razstavo se priredi premovanje vin, da se na ta način poveča zanimanje pri vinogradnikih kakor tudi pri vinskih kupcih. Za najboljša vina je določenih več premij in sicer za rudeča in bela vina posebej. Za vinsko kupčijo in pokušnjo je razstava odprta na Belo nedeljo dne 18. aprila in v ponedeljek 19. aprila. Vinske razstave in vinskega semnja se lahko udeležijo le dolenjski vinogradniki. Vsak, kdor se želi udeležiti razstave, se mora prigrasiti pri kmetijski podružnici novomeški do 10. aprila t. l. in mora povedati, koliko vrst vina želi razstaviti, iz katere vinske gorice in koliko ga ima od ene in druge vrste na prodaj. Vino je razstaviti v vinskih steklenicah (botelkah) in sicer belo vino v visokih, rudeče vino in črnina v nizkih steklenicah, ki naj drže po $\frac{3}{4}$ litra. Potrebne steklenice preskrbi če treba kmetijska podružnica. Vsak vinogradnik mora od vsake vrste vina poslati saj 3 steklenice, od katerih je namenjena ena za razsojevalno komisijo, drugi dve pa za pokušnjo. Vinski kupci dobijo posebne izkaznice, ki jim dovoljujejo prosto pokušnjo, sicer se imajo pa razstavljena vina pokušati proti plačilu z znamkami. Dohodek za pokušnje se porabi za pokritje režijskih stroškov. — Vabimo vse dolenjske vinogradnike in vinske kupce, da se udeležijo v obilnem številu vinske razstave in vinskega semnja v Novem mestu, ki naj pomagata k nadaljnjemu razvoju naše vinske kupčije in našega kletarstva. Za odbor kmetijske podružnice v Novem mestu: V. Rohrman.

— **Stroj za režnjo trtne rezine**, ki ga je dobila kmetijska šola na Grmu, je prirejen sedaj za ročno delo. Stroj zreže v 10. urah 600 kg rezine, potrebuje pa 4 dobre delavce za gonitev, ki se morajo vrstiti s 4 drugimi, tako da je treba skupaj osem oseb, ako se hoče zdržema rezati in v 10 urah 600 kg rezine zrezati. Delo s tem strojem je tako težko kakor pri mlatilnici. Z ozirom na pomanjkanje delavnih rok se ima stroj za naprej prirediti za gepel (vitel). Zrezana rezina je okusna in se ji živina, posebno slabo rejena, hitro privadi. Rezina se s strojem najprej na drobno zreže in potem še pretisne in zdrobi v dveh valjarjih, ki ležita nižje spodaj pod nožem.

— **Zgodnja piščeta** so najboljša za rejo, ker nam tako dobljene jarečke do jeseni že lahko neso. Naj se tedaj potrebne živali za pleme odbirajo iz zgodnjih gnezd. To velja za jarečke kakor tudi za peteline.

— **Svinjak sredi gnoja**. Po naših vaseh se še močno vidi, da stojijo svinjaki sredi gnojišča. To ni zdravo, ne dobro. Taki svinjaki so vlažni in polni izprijenega slabega zraku. Posebno trpe živali v poletni vročini. Ako se bolezen vtepe v tak svinjak, se je ni moč rešiti. Po takih svinjaki se rede pa tudi podgane. Svinjak mora biti na suhem prostoru, to je prvo in glavno pravilo, po katerem bi se morali vsi ravnati. Svinjaki, ki so na mokrem, naj se toraj prestavijo ali naj se pa gnojišče drugače uredi.

— **Prva kóp po vinogradih**. Letos bo vse delo kasno. Trte, ki bi morale biti obrezane že mesca februarja, se še le sedaj režejo. In tako bo tudi prva kóp pozna. Pozna bo pa pri marsikateremu posestniku tudi zaraditega, ker bo manjkalo kopačev in ker vreme še zmeraj nagaja. Glede prve kópi si zapomni, da ni dobro, ako se zemlja v mokrem obdeluje. Bolje je nekoliko potrpeti. V moči obdelana zemlja je za celo leto izkažena. Prva kóp bodi tudi globoka in debela.

— **Pretakanje vina**. Opozorjamo naše vinogradnike, da je zadnji čas, da svoja vina pretočijo. Mnogo je še vina po kletih, ki leži od jeseni na drožeh. Ne pustimo ga dalje ležati, ker se nam ob bližajoči se toploti lahko vzdignejo droži. Pri letošnjih vinih bi bilo to zelo nevarno. Kdor nima potrebne posode, naj si jo za prvo silo izposodi pri sosedu.

Ameriški novičar.

V Leadville Co. je dne 16. febr. t. l. umrla previdena s sv. zakramenti za umirajoče Marjeta Erjavec, soproga Matije Erjavec, rojena Rus, stara komaj 23 let. N. v m. p.!

Iz raznih krajev Amerike (tako n. pr. Collinwood, Ohio, Baggaley Pa., Alta, Utah itd.), dohajajo poročila, da zaslužek ni dober, da je dela malo in to težavno. Zato svetujemo vsem rojakom, naj nikar ne hodijo v daljno Ameriko.

Čuden tat. V noči od 28. februarja do 1. marca je vlomil v Stetzerjevo hišo v Wilkesbarre, Pa., neki nepoznan ropar, ki je pregledal vso zlatnino in dragulje, ne da bi si kaj izmed teh predmetov prilastil. Vzel in odnesel je pa neko staro stensko uro, ženski jopič male vrednosti, nekoliko iglic in jedno sito za moko. Vse mesto je sedaj radovedno, čemu si je tat prilastil imenovane predmete, ko je imel na razpolago mnogo boljših. Dasi ravno ga policija marljivo zasleduje, ga dosedaj še vedno ni prijel.

Elly, Minn. Č. g. msgr. Buh se je zopet vrnil semkaj med nas. Sprejeli smo ga zelo slovesno, veseli njegovega prihoda.

Opomba uredništva: Častitamo preč. gosp. msgr. na srečnem povratku. Na praznik vseh Svetnikov je imel imenovani gospod v Novem mestu v kapiteljski cerkvi jutranjo sv. mašo, popoldan se je udeležil tudi procesije na pokopališče.

Greenburg, Pa. Dne 8. marca je umrl tu Ivan Omerza, star 46 let. Doma zapušča očeta, mater in dve sestri. Zjutraj je šel vesel na delo, ob 9. zjutraj so ga pa prinesli ponesrečenega iz jame. Poklicali so takoj duhovna, a bilo je že prepozno. Telefonično pozvani zdravnik ga je ukazal prepeljati v bolnico, a je čez 35 minut že umrl. Bil je vsem rojakom priljubljen, ker je bil zelo skrben in miroljuben. N. v m. p.!

Raznoterosti.

* **Družba sv. Mohorja v Celovcu** bo prihodnje leto 1910. zopet izdala eden ali celo dva snopiča Zgodb sv. pisma. Prvi snopič je prišel že pred 15 leti na svetlo; od tačas se je zgodilo precej sprememb med udi naše družbe. Mnogo jih je pomrlo ali izstopilo; vsako leto pa se vpiše po več tisoč novih udov. Koliko Mohorjanov je še, ki imajo vse doslej tiskane snopiče Zgodb sv. pisma? In vendar naj bi se nahajala ta knjiga vseh knjig v vsaki slovenski hiši; in Družba hoče pomagati svojim udom, da si nabavijo tiste snopiče, ki jih nimajo; zato ponuja iz svoje zaloge snopiče Zgodb sv. pisma za polovico cene, namreč za 50 vinarjev za odpravnino) za vsak snopič — dokler jih je še kaj. Kdor jih naroči, mu jih pošljemo lahko zdaj ali pa jih prejme v jeseni z letošnjimi knjigami vred.

* **Velikanske tatvine** na železnici je na Ruskem izvršila dobro organizirana družba. Škode je nad 300 milijonov rubljev.

* **39 delavcev zasul snežni plaz**. Snežni plaz je pri turskem predoru zasul dve koči, v katerih je zajutrkovalo 39 delavcev. Dosedaj so izpod snega izvelikli 13 mrtvih delavcev.

Smešnice.

(Zamenjava.) Sodnik: „Obtoženec, vi ste dejali tožitelju osel; ali vzamete to nazaj?“ — Obtoženec (trgovec): „Ne, gospod sodnik, nazaj ne vzamem, pač pa lahko zamenjam.“

(Časovno.) Neža: „K brivcu pa zares ne grem več; čakati sem morala skoraj dve uri, da mi je lase počesal.“ — Ktra: „Saj ti vendar ni bilo treba čakati; brivec bi ti jih že domov poslal.“

(Prijetna služba.) Gospod k ravno vstopivši dekli, ki prosi službe: „Žal, prepozno ste prišli; ravnokar je sprejela gospa neko drugo služkinjo; — ampak vseeno malo počakajte; kakor se mi dozdeva, jo je že tudi zopet spodila.“

(Tolažba.) „Milostljiva ste izgubili s smrtjo svojega soproga nenadomestljivega moža!“ — Gospa: „Ne vem, bodem še le videla!“

(Srečen soprogo.) „Vaša soproga igra ves dan na glasovir in sicer tako strašno, fovž, da je groza!“ — „E kaj vas to briga! Naj igra; mi vsaj kosila ne kuha!“

Listnica upravnništva:

Vsem onim p. n. gg. naročnikom, kateri zahtevajo tudi še začetkom leta izišle številke, naznanjamo, da nam ni mogoče njih želji vstreti, ker je nekaj števil vže pošlo.

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem mestu.

Gospod nadučitelj Martin Gerčar je nabral na Mirni 30 K. Darovali so sledeči dobrotniki: Iz Mirne: Po 3 K: Anton Kocijančič, župnik; Martin Grčar, vp. nadučitelj. Po 1 K: Matej Jenko, nadučitelj; Mila Mazgon, učiteljica; Iva Orel, učiteljica; Gospa Böhmova, uradnika vdova; Anton Šolar, pos.; Alojzij Šolar, trg. in pos.; Miha Strah, župan in usnar; Pavel Ponikvar, krojač; Martin Kolenc, krčmar in pos.; Anton Kolenc, samec-obrtnik; Jožef Pleskovič, jermenar; Anton Kramar, pos.; Neža Bulc, krčm. in mesar.; Alojzija Rajec, trg.; M. Podkrajšek, poštarica; Jozefa Škarja, pos. in mesar. Po 60 vin.: Debevec M., kuharica; Marija Planinšek, usnar. Po 40 vin.: Apolonija Grčar, pos.; Marija Grčar, pos.; Jožef Bulc, pos.; Rajmund Marin, krojač; Franc Rugelj, trg.; Žnidaršič Marija, pos.; Anton Kastelic, trg.; Anton Vidmar, krčmar; Franca Sušnik, dekla, Božić Franca, dekla. 20 vin. — Iz Mirne-Podloga: Marin Ivan, pos., 1 K; Baraga Janez, pos. 40 vin. — Peček Matilda, šivilja iz Sotle, 1 K. Schilet Anton, konduktor, Trebnje, 20 vin. Zdole Avgustin, c. kr. sprevodnik iz Sodmelca 20 vin. Neimenovan 20 vin.

Drugi dobrotniki: Vlč. g. M. Nemanič, 10 K. Vlč. g. A. Žnidaržič župnik, 10 K. Gospa Foršek 2 K. Slavna posojilnica v Št. Jerneju 20 K. Vlč. g. župnik Anton Lesjak 20 K. Vlč. g. župnik Mih. Barbo 10 K. Vlč. g. župnik v pok. Mih. Zupan 20 K. Vlč. g. župnik J. Šalehar za april 10 K. G. Možina Fr. posestnik 3 K.

Srčno zahvaljujem vse dobrotnike zlasti pa še blagega gospoda nadučitelja Gerčarja za njegov trud. Povrni mu Bog stotero! Oj, ko bi dobil nekaj posnemalcev! Ne bilo bi nemogoče. Čujem, da nekatere hranilnice letos ne bodo dale podpore. V tem slučaju bom moral nekaj podpiranih dijakov odpustiti.

Dr. Jos. Marinko.

Loterijske številke.

GRADEC, 20. marca 66 65 78 83 90

Tujci v Novem mestu.

Hotel Koklič: Valenčič J., F. pl. Merih, Remec F., Tomc Fr. iz Ljubljane; Cherminka K., Plan R., Jokovič A., C. de Mario, Schmidt J., Dotter J. iz Dunaja; Pick O. iz Prage; dr. A. Kaisersberger iz Toplic; Silberberger I. iz Inomosta; Chebat C. iz Gorice; Schwarz J. iz Neutitschein-a; Lavrič F. iz Metlike; Pianaro D., Muechi F. iz St. Lazario; Martelo G. iz Rovane; Gorup J. iz Trsta; Miskovič A. iz Zagreba.

Hotel pri Pošti: Udina W. iz Reke; Haber A., Šaz F. iz Ljubljane; Hribar A. iz Mokronoga; Smrkol A., Knez A. iz Trsta; Špoler L., Roks F. iz Vel. Loke; Kogej F. iz Žužemberka.

Prostovoljno gasilno društvo v Rudolfovem

naznanja, da priredi svoj

redni občni zbor

v nedeljo dne 28. t. m. ob 11. uri dopoldne v spodnjih prostorih magistrata, h kateremu se vsi člani vabijo.

Dnevni red:

- 1.) Poročilo tajnika.
- 2.) Poročilo blagajnika.
- 3.) Pregled računov.
- 4.) Slučajnosti.

(72) Odbor.

Vabilo na

XII. redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice za Kandijo in okolico

kateri se vrši

dne 5. aprila 1909 ob 1. uri popoldne v lastnem 'Domu' v Kandiji

z sledečim vsporedom:

- 1.) Poročilo načelstva.
- 2.) Poročilo nadzornišva in odobritev letnega računa.
- 3.) Razdelitev čistega dobička.
- 4.) Nadomestna volitev funkcionarjev.
- 5.) Slučajnosti.

NB.: Ako bi ta zbor ob 1. uri bil nesklepčen, skliče se ob 2. uri drugi občni zbor, ki sme brezpogojno sklepati.

(65-2-2)

Načelstvo.

200 lepih jabolčnih dreves,

enovrstnih, je na prodaj v deški šoli v Šmihelu pri Novem mestu.

(74)

Svoji k svojim!

Popolnoma varno naložen denar

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo (69-0-1)

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obre- $4 \frac{1}{2} \%$ na leto brez odbitka rentnega davka, stuje po $4 \frac{1}{2} \%$ katerega sama iz svojega plačuje.

Cepljene trte

najboljših vrst, kakor: laški rizling, silvanec, španjolec, veltinec itd., izvrstno razraščene so na prodaj pri

Langerju v Bršljinu.

Cene po dogovoru.

(71)

ESENCE

fine kakovosti za takojšnje izvrstno izdelovanje vsakovrstnih opojnih pijač, finih namiznih likerjev in specialitet imam vedno v zalogi. — Poleg tega se dobi pri 80% kisova kislina, kemično čista, za izdelovanje najfinejšega kisa. Navodila in lepake pošljem brezplačno z vsako pošiljativo. Ceniki brezplačno in pošt. prosto.

Carl Phillip Pollak, Essenzenfabrik PRAG, Mariengasse 18.

(52-15 4)

Zanesljivo, v stroki zvedeni zastopniki se iščejo.

Franc Juršič, strojar

v Kandiji h. št. 42, na potu proti Ragovem

uljudno naznanja slav. občinstvu, da otvori dne 29. marca

trgovino z vsakovrstnim, izvrstnim in trpežnim usnjem

po nizki ceni ter se najtopleje priporoča za mnogobrojen obisk.

Ceno posteljno perje.

1 kg sivega skubljenega perja K 2, polbelega K 2-80, belega K 4, finega K 6, najboljšega skubljenega K 8, sivega puha K 6, belega K 10, prsnega puha K 12, — — Od 5 kg nadalje poštne prosto.

Dovršene postelje bogato napolnjene, iz zelo gostega, jako trpežnega rdečega, modrega, belega ali rumena nanking-bлага, 1 pernica velikost 170x116 cm z 2 blazinama, velikost 80x58, napolnjena z jako lepim mehkim perjem K 16, s polpubom K 20, s puhom K 24, posamezne pernice K 12, 14, 16, blazine K 3, K 3-50, K 4. Proti povzetju razpošilja poštne prosto pri naročilu od K 10 nadalje.

(1-19-12)

Maks Berger v Dešenici štev. 226. Češki les.

Za neugajajoče denar nazaj. — Ceniki zastoj in poštne prosto.

Bilanca

Aktiva. „Posojilnice v Črnomlju“, reg. zadruga z neomejeno zavezo. Pasiva.

Št.	Predmet	K	v	Št.	Predmet	K	v
1	Posojila	970.186	63	1	Deleži 2011 po 4 K	8.044	—
2	Zaostale obresti od posojil	22.167	96	2	Nevzignene obresti deležev	3.404	67
3	Naložen denar pri drugih zavodih K 480.889·63			3	Hranilne vloge K 1543.106·72		
4	Nevdignene obresti nalo- ženega denarja K 26.098·11	506.987	74	4	Kapitalizovane obresti K 62.766·81	1.605.873	53
5	Efekti	68.683	74	5	Predplačene obresti od posojil za 1909	5.956	15
6	Nevzdignene obresti efektov za 1908	2.162	60	6	Dolg na zgradbi hiše koncem 1907	14.000	—
7	72 deležev po 10 K pri Zvezi slov. za- drug v Ljubljani	720	—	7	Rezervni zaklad koncem 1907 K 34.869·92		
8	Prehodni zneski	110	90	8	Vstopnina za 1908 K 103·—	34.972	92
9	Vrednost hiše štev. 62 po 10% odbitku pr. K 477·18	47.240	82	9	Čisti dobiček	8.755	56
10	Inventar po 10% odbitku pr. K 153·83	1.384	45				
11	Gotovina koncem 1908	61.361	99				
		1,681.006	83			1,681.006	83

Prejemki: 1,123.399·61 K, izdatki: 1,062.037·62 K, promet: 2,185.437·23 K.

(66)

Račun zadružnikov:

Koncem 1907 je bilo 1423 članov z 1868 deleži à 4 K = 7472 K
Leta 1908 je izstopilo 64 članov z 113 deleži à 4 K = 452 K
in je bilo . . . 1359 članov z 1755 deleži à 4 K = 7020 K
1908 jih je pristopilo 92 članov z 92 deleži à 4 K = 368 K
Koncem 1908 je . 1151 članov z 1847 deleži à 4 K = 7388 K

Občni zbor je dne 14. marca 1909 to bilanco in ves račun potrdil:

Anton Jeršinovec l. r.,
ravnatelj.

Martin Malnerič l. r.,
odbornik.

Av gust Kunc l. r.,
odbornik.

Karol Müller l. r.,
odbornik.

Račun deležev:

Koncem 1908 je 1451 zadrugov z 1847 deleži à 4 K = 7388 K
L. 1908 izstopivših 64 zadrugov z 113 deleži à 4 K = 452 K
51 v prejšnjih letih izstopivših
članov ima še nevzdignjenih deležev 51 à 4 K = 204 K
1566 članov ima skupaj 2011 deležev à 4 K = 8044 K

Z glavnimi in pomožnimi knjigami v soglasju našla:

Anton Spreizer l. r.,
rač. pregledovalca namestnik.

Franc Šetina l. r.,
računski pregledovalec.

Posestvo

obstoječe z njiv in gozda okoli 28
do 30 oralov z hišo, podom, štaljo,
kozolcem s 5 okni in svinjskim hle-
vom je na Gornjih Ponikvah blizu
velike ceste in železniške postaje.
na prodaj. Cena in natančni pogoji se zvedo pri lastniku posestva
na Gornjih Ponikvah štev. 9, občina in fara Trebnje na
Dolenjskem. — Ako želi kdo kupiti naj se zgleda do konca
tega meseca. (63-2-2)

Mlin

dober, lep, se da v najem ali proda
z vsem gospodarskim poslopjem, nji-
vam, travnikom, hostam z debelimi
hrasti, smrekam, brezami.

V jeseni se bo tam gradila železnica.

Več pove F. Skušek, trgovec, Metlika.

(70-3-1)

Pozor! Slovensko podjetje! Pozor!

Slavnemu občinstvu se priporoča dné 11. febr. 1909
na novo otvorjena velika manufakturna trgovina

FRANC SOÚVAN sin

v stari Souvanovi hiši na Mestnem
trgu št. 22 v Ljubljani.

(50 43-4)

Valjčni mlin,
Radeče pri Zidanem mostu.

Priporoča svojo bogato zalogo vseh vrst pšeničnih
mok, kakor tudi koruzne in ajdove, ter vseh v to stroko
spadajočih izdelkov po konkurenčni ceni na debelo in
drobno. (68-3-2)

Ker je to edino narodno podjetje na Dolenjskem,
priporočam se za naklonjenost ter prav obila naročila.
Cenik pošiljam na zahtevo gratis in franko.

Anton Polanc, lastnik valjčnega mlina.